

Wanneer zijn de burgers de boeren eindelijk echt zat?

4 juni 2023

D66-Statenleden die op VVD'ers stemmen, zodat via een ingewikkelde uitruilconstructie het natuurvrijdige CDA een extra zetel in de Eerste Kamer krijgt: de zogenaamde progressief-liberalen, volgens eigen zeggen zeer begaan met het milieu, hebben zich met huid en haar verkocht aan een rechtse coalitie, die niets voor elkaar krijgt.

Of heeft D66 conform de door Mark Rutte toegezegde nieuwe bestuurscultuur in ruil voor die extra senaatzetel weten te bedingen dat het CDA haar stikstof-obstructie staakt? Dat die club niet langer poogt als spreekbuis te fungeren van de agro-industriële miljardairslobby, die voor een soepeler afwikkeling van haar lucratieve zaken als alternatief CDA inmiddels de BBB heeft opgezet?

Over de auteur

Thomas von der Dunk is cultuurhistoricus.

Mocht D66-partijleider Sigrid Kaag daarvan uitgaan: zo werkt dat in Nederland niet. Misschien wel in de 'Grote Mensenwereld' voorbij Zundert en Zevenaar, waar zij haar meeste politieke ervaring heeft opgedaan, maar niet in de laffe polder rond Den Haag. Haar partij heeft geen zware tractoren ter beschikking om straks recalcitrante CDA-senatoren het bijtijds in hun broek te laten doen. Zuivelgigant Campina en vleesgigant Vion hebben die daarentegen wel.

Daarom is er nog steeds geen Landbouwakkoord. Daarmee hebben dat soort bedrijven namelijk niets te winnen. Wèl bij wat Rutte de facto al dertien jaar lang doet: het uitstellen van beslissingen. Eerst door jarenlang het probleem te bagatelliseren - de barbecue in Wassenaar was belangrijker - en klimaatactivisten belachelijk te maken, vervolgens door oplossingen te traineren. Het behalen van het Nederlandse wereldrecord plucheplakken-in-het-Torentje ging immers vóór.

Excuses voor een VVD-politiek van jarenlange leugens hebben we nog niet gehad. VVD-Kamerlid Thom van Campen, [die donderdag in de Volkskrant in elk geval de indruk wilde wekken voortaan natuurvraagstukken serieus te nemen](#), waar die voor de meeste zijner partijgenoten toch vooral - zie de kwestie-Amelisweerd - een hindernis voor de aanleg van nieuwe snelwegen vormen, verklaarde klaar te zijn met een 'mea culpa' voor zijn partij.

Een mea culpa? Daarvan hebben we van VVD-zijde tot nu toe nog weinig gemerkt. Terwijl Rutte toch langzamerhand genoeg routine heeft opgebouwd in het deemoedig aanbieden van excuses voor eigen en andermans falen - zonder daar enige persoonlijke consequentie uit te trekken, uiteraard.

Maar misschien is het logisch dat juist hier zo'n mea culpa uitblijft. Gezien de catastrofale consequenties komt de klimaatontkenning, waarin hij en zijn partij decennia tegen beter weten in hebben volhard om hun strontverwende achterban niet te mishagen, in terugblik neer op crimineel gedrag. Als Rutte hiervoor excuses zou aanbieden, zou hij over écht schaamtegevoel moeten beschikken - en vervolgens opstappen. En dat is in menselijk opzicht vast teveel gevergd.

Politiek is kiezen, en dat blijft steevast uit. Het kabinet laat zich gijzelen door onwil van de agrolobby, dreigementen van tractorterroristen, en angst voor electorale overloop naar de ultrarechtse leugenpartijen van Wilders, Baudet, Eerdmans en zelfbenoemd pedojager Van Haga.

VVD en CDA blijven daarom, de boeren napapegaaiënd, inzetten op technische foefjes. Alleen: de effectiviteit daarvan is steevast veel minder dan de leverancier belooft, en wordt verder verminderd omdat de boeren er stelselmatig mee sjoemelen. Om geld te besparen wordt zo'n installatie vaak uitgezet.

Zeker: er spelen ook andere factoren. Het stikstofprobleem kent drie hoofdoorzaken: boeren, industrie en luchtvaart. VVD'ers willen even ongeremd kunnen vliegen als vlees eten, zoals Van Campens fractiegenoot Daniel Koerhuis op vaste tijden duidelijk maakt. Een manmoedige poging van de Staat en Schiphol zelf om de daling in het aantal vluchten in te zetten, [werd door enkele egoïstische luchtvaartmaatschappijen met succes voor de rechter aangevochten](#).

Maar hoe dan ook: doordat Rutte & co geen impopulaire beslissingen durven nemen (denk ook aan de Spreidingswet), loopt nu in het stikstofdossier alles vast. Geen uitbreidingen van bedrijven, en vooral: geen nieuwe woningen. De burger verliest het van de boer.

In dat opzicht duikt het kabinet voor twee belangrijke kwesties weg. De eerste: natuurlijk zal er óók landbouwgrond nodig zijn, om die miljoen ontbrekende woningen kwijt te kunnen. Die passen echt niet allemaal binnen de thans bebouwde kom. Sjaak van der Tak van landbouworganisatie LTO betitelde Nederland recent als een uitgesproken landbouwnatie, maar het belang van de agrarische sector voor het bnp is minimaal: niet meer aan 1,4 procent. Tegelijk legt dat handvol boeren (net 3 procent van de beroepsbevolking) wel op ruim de helft van het grondgebied beslag.

Er is nu een transitiefonds opgetuigd van liefst 24 miljard waarmee dat handvol dwarsliggende boeren moet worden uitgekocht. De bepalingen zijn vaag; het kabinet verlangt van de Kamer de facto een fiat voor een blanco cheque. Terecht ligt de oppositie dwars. De agro-industrie, die miljarden aan het verfomfaaien van de natuur en de verstinking van ons land heeft verdiend, betaalt niet mee.

Wie wél betaalt? U: als belastingbetaler. Dat geld moet wel ergens vandaan komen. En dat kan dus niet gaan naar zorg, onderwijs, woningbouw, politie en andere maatschappelijk veel essentiëler uitgaven dan de afbetaling van de dure trekkers van Farmers Defence Force. Wanneer krijgen al die BBB-minnende burgers door dat zij het zijn die voor de boeren moeten opdraaien en worden zij de laatsten dus stinkzat?

Dit moet dus voor de Linkse Wolk een van de kernthema's bij de komende Kamerverkiezingen worden: Het kabinet vindt stallen voor extra varkens belangrijker dan extra huizen voor mensen. U ook?